



■ Rəcəb Məmmədov
Sənətsünaslıq üzrə
fəlsəfə doktoru

ALİM OLMAQ ASANDIR?..

Heyif, ömür qısa, arzu genişdir...

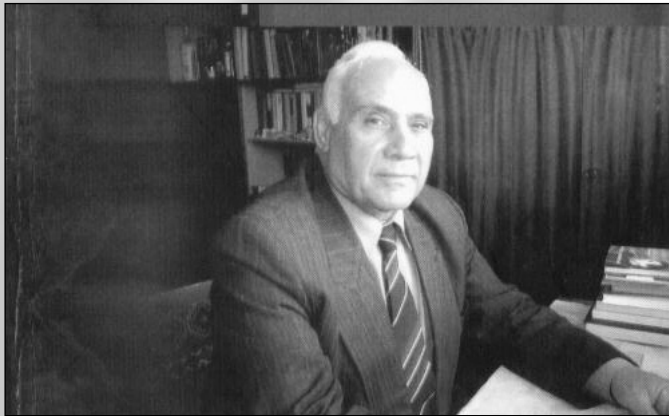
M.Müşfiq

İnqilab müəllim yaşasaydı, bu gün 85 yaş olacaqdı... Yaşasaydı?.. Görəsən yaşamaq məfhumu nədir?

Əgər bizi planetin bütün digər varlıqlarından fərqləndirən əsasən mənəvi dünyamızdırsa, əgər dünyaya gəl-

keşli yaradıcılıq yolunu, xarici teatr xadimləri ilə əməkdaşlıq fəaliyyətini əks etdirən onlarla fundamental elmi əsəri milli teatrşünaslığımıza bəxş etdi.

İnqilab Kərimovun pedaqoji fəaliyyəti də diqqətə layiqdir. Bu gün respublikamızda incəsənət sahəsində çalışanların böyük əksəriyyəti onun tələbələridir. Onlarla



diyimiz gündən bütün həyatımız mənəvi kateqoriyalara ölçülürsə, əgər maddi dünyamızı tərk etdiyinə baxmayaraq, hər gün kiminsə söhbətlərini, fikirlərini xatırlayırsaq, yaratdığı əsərlərə müraciət ediriksə, qəlbimizdə onunla dərldəşib, məsləhətləşiriksə, bu insan barəsində yaşamır deməyə haqqımız varmı?

İnqilab müəllimin vəfatından beş ilə yaxın vaxt keçsə də, biz - onun sənət yoldaşları, tələbələri, öz təbircə desək, gənc dostları bu gün onun təcrübəsinə, müdrik məsləhətlərinə daha böyük ehtiyac duyur, çoxsaylı əsərlərindən bəhrələnilirik. Respublikada peşəkar teatrşünaslığın yaradıcılarından olan İncilab Kərimov, 1945-ci ildə Azərbaycan Teatr İnstitutunda yenidən açılmış teatrşünaslıq fakültəsinin ilk məzunlarından idi. Seçdiyi sənətə bütün varlığı ilə bağlı olan İncilab müəllim, hələ gənc yaşlarından həmkarları arasında çalışqanlıq, işinə ciddi, vicdanlı, məsuliyyətli münasibəti, fəal vətəndaşlıq mövqeyi, milli təəssübkeşliyi ilə hörmət qazanmışdı. O dövrdə milli teatr tarixi sahəsində elmi yaradıcılıqla məşğul olmaq üçün, inanılmaz dərəcədə geniş araşdırma və tədqiqat aparmaqla yanaşı, çox ciddi senzura səddindən də aşmaq tələb olunurdu. Minlərlə arxiv sənədini saf-çürük edib, ağı qaradan ayırmaq, ölkəni qarış-qarış gəzib yüzlərlə teatr fədaisinin adlarını aşkarlamaq, onların sənətə verdiyi töhfələrə işıq salmaq - o zaman yeni planet kəşf etmək qədər çətin idi. İncilab müəllim bu vəzifənin öhdəsindən şərəflə gələrək, Azərbaycan teatr tarixini yaradıcılardan oldu. O, həm respublikada, həm də ölkəmizdən kənar fəaliyyət göstərən Azərbaycan teatrlarının, görkəmli dramaturqların, rejissorların, məşhur səhnə ustalarının fəaliyyətini, onların keçdiyi mürəkkəb, keşmə-

gənc alim, onun rəhbərliyi altında həyata vəsiqə almışdır. O, hər şeydən öncə ünsiyyətdə olduğu gənclərin insani keyfiyyətlərinə qiymət verir, onların savadlı olduqları qədər, mədəni, ləyaqətli, nəcib olmalarını arzulayırdı. "Alim olmaq asandır, insan olmaq çətin" ifadəsini onun dilindən tez-tez eşidirdik. Ürəyinə yatan tələbələrin adını unutmaz, yeri düşdükcə onlar haqda hörmətlə danışar, başqalarına nümunə göstərirdi. Çox incə, həssas qəlbə malik olan İncilab müəllim, soyuq bir qış günündə imkansız tələbələrdən birinin dərse nazik pencəkdə gəldiyini görüb, narahat olmuş, öz paltosunu ona bağışlamışdı...

İncilab müəllim elmə, yaradıcılığa bağlı olduğu qədər də, ailəsinə, dostlarına, elinə-obasına bağlı idi. Çox maraqlı söhbətləri vardı. Hər dəfə dünyalar qədər sevdiyi anası Türfə xanımdan, vaxtsız vəfat etmiş qardaşı Fərmandan danışdıqda kövrəlirdi. Həmyerlisi və yaşıdı olan şair Əli Kərimlə Bakıya instituta imtahan verməyə gəldiyi barədə, son tikəsini bölüşdü-yü tələbə yoldaşları haqqında, əsgərlikdə başına gələnərdən, çiyin-çiyinə çalışdığı həmkarlarından, bağ qonşularından özünəməxsus tərz-də, amla danışardı. Nəvələrini çox sevər, onların işlərindən, dərslərindən daim xəbərdar olardı, nəticələri, ekiz qardaşlar Ayxan və Vaqiflə bir yerdə olduğu zaman isə

hər şeyi unudar, bu ünsiyyətdən zövq alardı...

Qəlbindəki bu duyğuları, başına gələnəri, sənət aləmində eşidib gördüklərini, böyük ehtiram bəslədiyi dostları haqqındakı xatirələrini kiçik hekayə, ibrətamiz rəvayətlər şəklində qələmə alardı. Yazdığı bu həyat hekayələrinin mövzusu çox genişdir, əslində bunlar hekayə deyil, İncilab müəllimin həyata münasibəti idi. Teatr aləmində bir çoxunun dəfələrlə eşidib, tez də unuduğu bu əhvalatlar onu rahat buraxmır, damla-damla onun təfəkkür süz-gəcindən keçərək, sətirlərə düzülürdü...

Bunları oxuyarkən nəzərə çarpan əsas cəhət müəllimin sadə və səmimi olması idi. O, həyatda da sadəliyə, təvazökarlığa üstünlük verər, qazandığı nailiyyətlərlə qürrelənməz, yaradıcılıq anlayışına da özünəməxsus münasibət bildirərdi, deyərdi ki, "yaradan tək bir Sənən, ulu pərvərdigar! Biz yaranmışlar isə, ancaq Sənin köməyinlə, hər hansı bir şeyi düzəldən, araya-ərsəyə gətirənlik"...

Sadə və mehriban xasiyyətlərinə rəğmən, İncilab müəllim haqsızlıqla heç vaxt barışmazdı. Məddahlıq, yaltaqlıqla özünə yol açan şəxsləri, şəxsi mənafeyi üçün istedadlı, namuslu adamları sıxışdıraraq, çörəyinə bais olan, haqqına haram qatan, "dəvənin ovsarını uzunqulağın quyruğuna bağlayan" uzdənirəq rəhbərləri gördükdə dərin iztirab keçirərdi...

İncilab müəllimin obrazı tez-tez xatirimdə canlanır. Gah iş otağında nə isə yazarkən, gah teatrda tamaşa izlərkən, gah mötəbər bir tədbirdə çıxış edərkən, gah televiziya kamerası qarşısında müsahibə verərkən, gah çay içə-çə dostları ilə maraqlı söhbət edərkən, gah bağda ağaclara qulluq edərkən... Həmişə də mülayim, qayğılı, diqqətli, mehriban... Ustadımız - öz yaradıcılığı ilə Azərbaycan teatrşünaslığında, əməlləri ilə hamımızın qəlbində dərin iz qoymuş, görkəmli alim, Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, sənətsünaslıq doktoru, professor, pedaqoq, tərcüməçi... Sadə və səmimi insan - İncilab Saleh oğlu Kərimov...

Alim olmaq asandırmı?... Əlbəttə, söhbət elinə, obasına bağlı olan, millətini ürekdən sevən, hər bir hərəkəti ilə, insanlarda gözəlliyə, saflığa, ülviliyə, xeyrin qələbəsinə inam yaradan ziyalı bir insandan gedirsə, bu hər kəsə qismət olmur...



31 mart 2016

WWW.KASPI.AZ

TEATR